

وقف

و اهمیت آثار معنوی و مادی آن

مؤلف:

محمود اسدیپور

پدید آورنده: اسدپور، محمود - عنوان: وقف و اهمیت آثار معنوی و مادیان - تکرار نام پدیدآور: مؤلف محمود اسدپور - مشخصات نشر: قم، تالپهور، ۱۳۹۰ - مشخصات ظاهری: ۲۴۸ صفحه - بهاء: ۴۰۰۰ ریال
ISBN 978-964-91419-7-8

و ضمیمه فهرست نویسی: فیفا - یادداشت: کتابخانه: صفحه، ۲۴۱-۲۴۴؛ همچنین به صورت زیرنویس. - موضوع: وقف (فقه) - موضوع: فقه‌های سنت - قرن: ۱۴ - موضوع: وقف - کشورها: اسلامی. - موضوع: وقف - جنبه‌های اجتماعی. - موضوع: وقف - قوانین و مقررات - رده کنگره: ۱۳۹۰ و ۵ الف ۱۹۲ / ۲ Bp - رده دیویی: ۲۹۷/۳۷۲ - شماره کتابخانه ملی: ۲۱۵۸۴۱۱

شناسنامه کتاب

اسم کتاب: وقف و اهمیت آثار معنوی و مادی آن
مؤلف: محمود اسدپور
ویراستار: علی بیات
چاپ: قدس
صفحه آرا: هادی توسلی
نویت: چاپ اول پائیز ۱۳۹۰
قطع: رقی
ناشر: انتشارات تا ظهور
شمارگان: ۲۰۰۰
قیمت: ۲/۰۰۰ تومان

شابک ۸-۷-۹۱۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

مرکز بخش، قم، خیابان صفائیه، کوچه‌ی ممتاز، کوی هشتم، پلاک ۱۱، انتشارات تا ظهور

تلفن مرکز بخش ۷۵ ۵۵ ۷۸۳ - ۵ - ۲۴ ۲۹۴ ۰۹۱۹

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

فهرست مطالب

فهرست مطالب	۷
مقدمه	۱۷
تعریف وقف در لغت و اصطلاح	۲۱
تعریف صدقه در لغت	۲۴
تعریف وقف از دیدگاه مذاهب اهل سنت	۲۶
تعریف وقف اسلامی با نظام‌های غربی مشابه	۲۸
مقایسه‌ای میان شکل‌گیری وقف اسلام و شکل‌گیری نظام‌هایی غربی مشابه:	۳۳
مقایسه میان اهداف و مزینه‌های مصرف موقوفات در وقف اسلام و نظام‌های غربی مشابه	۳۹
جدول تطبیقی اهداف و زمینه‌های مصرف وقف اسلامی و نظام‌های مشابه	۴۰

۴۸.....	ضرورت مالکیت واقف، پیش از وقف
۴۹.....	اهداف وقف
۵۰.....	مراحل و ثبت وقف
۵۰.....	انگیزه‌های وقف
۵۱.....	راه‌های ثابت شدن وقف
۵۲.....	شرایط قبول در وقف
۵۴.....	شرط دانستن قبول در وقف خاص
۵۴.....	شرط نبودن قبول در همه وقف
۵۶.....	آیا وقف مسلمان بر کافر جایز است یا نه؟
۵۹.....	اقسام وقف
۵۹.....	ارکان وقف
۶۰.....	صیغه وقف
۶۱.....	شرایط موقوف
۶۱.....	نظر امام راحل علیه السلام درباره اشای وقف شده
۶۲.....	نظر اهل سنت درباره شرایط موقوف

- شرایط واقف ۶۲
- نظر امام راحل علیه السلام درباره شرایط واقف ۶۳
- شرایط موقوف علیه ۶۳
- نظر علمای اهل سنت درباره شرایط موقوف علیه ۶۴
- شرایط وقف ۶۴
- آیا وقف عقد است، یا ایقاع؟ ۶۵
- آیا وقف لازم است یا جایز؟ ۶۵
- نظر مذاهب اربعه درباره وقف آیا عقد است، یا ایقاع؟ ۶۶
- قبض موقوفه ۶۶
- اقسام ولایت بر وقف ۶۷
- شرایط متولی از نظر فقهای اسلامی ۶۷
- عقل: ۶۸
- بلوغ: ۶۸
- کفایت: ۶۹

- ۷۰ اسلام:
- ۷۱ عدالت:
- ۷۷ نتیجه:
- ۸۲ وظایف متولی وقف
- ۸۳ آیا تولیت قابل عزل است، یا نه؟
- ۸۳ آیا موقوفات را می‌شود تبدیل به احسن نمود؟
- ۸۴ نحوه فروش موقوفات
- ۸۵ نظر امام راحل علیه السلام درباره فروش وقف خاص
- ۸۵ استفتا درباره وقف پول
- ۸۷ استفتا از حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره خرید و فروش قبر
- ۸۷ نظارت بر وقف از دیدگاه فقهای امامیه
- ۸۹ دیدگاه مذاهب اهل سنت درباره‌ی شرایط متولی و ناظر وقف
- ۸۹ زیدیه:
- ۹۰ حنفیه:
- ۹۱ مالکیه:

- ۹۱..... شافعیه:
- ۹۲..... حنابله:
- ۹۲..... عزل متولی در صورت سلب صلاحیت
- ۱۰۰..... نظارت بر متولی
- ۱۰۱..... جایگاه متولی
- ۱۰۲..... مسئولیت مدنی متولی
- ۱۰۸..... تولیت در وقف از نظر قوانین موضوعه
- ۱۰۸..... نصب متولی:
- ۱۱۱..... عزل متولی:
- ۱۱۶..... اهلیت متولی:
- ۱۱۹..... صلاحیت متولی
- ۱۲۰..... اجتماع متولیان
- ۱۲۱..... استقلال متولیان
- ۱۲۲..... حالت اطلاق

- ۱۲۲..... حالت ترتیب
- ۱۲۴..... حق التولية متولى
- ۱۳۱..... آیا تولیت قابل تفویض، یا توکیل است؟
- ۱۳۴..... موقوفات مجهول التولیه
- ۱۳۸..... مسئولیت متولى از نظر قوانین موضوعه
- ۱۴۰..... شرایط وقف
- ۱۴۱..... تراضى
- ۱۴۱..... واقف
- ۱۴۳..... موقوف علیه
- ۱۴۵..... تاریخچه وقف
- ۱۴۶..... وقف بعد از اسلام
- ۱۴۷..... وقف در سیره معصومین علیهم السلام
- ۱۵۲..... موقوفه‌ها و صدقه‌های رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۱۵۳..... باغ‌های مخیرق
- ۱۵۴..... موقوفه‌های دیگر رسول خدا صلی الله علیه و آله

۱۵۴	ترغیب معصومین به مسأله وقف
۱۵۶	موقوفات حضرت علی علیه السلام
۱۶۰	موقوفه‌های دیگر امیر المؤمنین علیه السلام
۱۶۲	وصیت امیر المؤمنان علیه السلام در مورد اداره‌ی اموال موقوفه
۱۶۳	موقوفات حضرت زهرا علیها السلام
۱۶۵	وقفنامه‌ای از حضرت زهرا علیها السلام
۱۶۹	گسترش وقف از قرن چهارم تا هفتم
۱۷۲	موقوفات قبل از انقلاب اسلامی
۱۷۲	موقوفات بعد از انقلاب اسلامی
۱۷۵	وقف و انفاق
۱۷۵	از منظر قرآن
۱۹۱	وقف و انفاق
۱۹۱	از منظر روایات
۱۹۶	اقسام انفاق

۱۹۷	ارتباط انفاق با سایر عبادات.....
۱۹۹	مصارف موقوفات.....
۱۹۹	۱- وقف و مساجد.....
۲۰۰	وقف و قرآن.....
۲۰۱	وقف و روضه خوانی.....
۲۰۱	وقف و ماه رمضان.....
۲۰۲	وقف و بهداشت و درمان.....
۲۰۳	وقف و آب.....
۲۰۳	وقف و نشر فرهنگ و ترویج علم و دانش.....
۲۰۴	وقف و زیارت.....
۲۰۵	وقف و نیازمندان.....
۲۰۶	وقف و سایر امور اجتماعی.....
۲۰۶	وقف و حیوانات.....
۲۰۷	اهم موارد وقف در قانون مدنی.....

۲۱۵.....	تجدید حیات فرهنگ وقف
۲۱۶.....	وقف پشتوانه اقتصادی مسلمانان
۲۱۷.....	نیاز جامعه کنونی به وقف
۲۱۸.....	ابعاد فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی وقف
۲۲۰.....	آثار وقف
۲۲۱.....	کارکرد وقف در عدالت اجتماعی و فرهنگ عمومی
۲۲۲.....	موقوفات زنان در ایران
۲۲۵.....	وقف
۲۲۵.....	در سایر کشورهای جهان
۲۲۶.....	وقف در فرانسه و انگلستان:
۲۲۶.....	وقف در کشور سوئد:
۲۲۶.....	وقف در کشور مصر باستان:
۲۲۷.....	وقف در کشور عراق:
۲۲۷.....	وقف در کشور آمریکا:

وقف در کشور یمن:	۲۲۸
وقف در کشور کویت:	۲۲۸
وقف در کشور بلژیک:	۲۲۹
وقف در کشور آلمان:	۲۲۹
وقف در کشور تانزانیا:	۲۲۹
پیشنهادهای در جهت گسترش وقف	۲۳۱
قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه	
(۱۳۶۳/۱۰/۰۲)	۲۳۵
کتابنامه	۲۴۵

مقدمه

«وقف» ریشه در تاریخ بشریت و ادیان آسمانی دارد. و یکی از بنیادهای عمیق دینی و الهی و اجتماعی از آغاز تاریخ بشر همراه با انسان‌ها پایه‌گذاری شده است.

بنابراین خدمات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، نیکوکاری، تشکیل مراکز خدمات عام المنفعه، احیای مراکز عبادی مانند: مساجد، بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها، ساخت و تجهیز مدارس حوزه‌های علمیه، ساخت و اداره مراکز آموزشی، ایجاد توان بخشی و نگهداری افراد معلول و عقب افتادگی ذهنی، ساخت دارالایتام، تشکیل مؤسسات خیریه، احیای امامزاده‌ها و برپا داشتن خنامه عاشورا و کربلا، گسترش فرهنگ اسلامی و کتاب و کتابخانه و چاپ کتاب‌های گرانسنگ دانشمندان، احداث جاده، پل، سد، احیای دوباره قنوات، شبکه‌های آبیاری، احداث حمام و ده‌ها نوع مراکز عام المنفعه و خدمات رسانی و ارزشمند و ماندگار.

البته با توجه به تحولات زندگی انسان‌ها و شرایط هر قوم و هر نژاد از این قبیل خدمات متفاوت بوده و نوعاً سیر تکاملی را به خود

گرفته و تاریخ معابد و مراکز دینی و خدمات اجتماعی با تاریخ انسانیت قرین است.

تاریخ و سیره پیامبران بخصوص مشی رسول اکرم ﷺ و ائمه اطهار علیهم السلام اصحاب و یاران و پیروان آنها نشان دهنده اهتمام آن بزرگان به امور وقف بوده و تأسیس و تشویق پایگاه‌های بزرگ خدمات اجتماعی و بنای کعبه، مسجدالاقصی و ساخت و توسعه این مراکز و کانون‌های نورانی در سراسر جهان نمونه‌های بارزی از این قبیل خدمات ماندگار و ارزشمند می‌باشد.

لذا یکی از کتاب‌های فقهی امامیه کتاب الوقف است که فقهای شیعه در طول تاریخ به ابعاد مختلف وقف پرداخته‌اند، همانطوری که اشاره شد مسئله وقف از زمانی که انسان خلق شده است بوجود آمده و هم زمان با او همراه است.

و به هر حال یکی از راه‌های مهم خدمات رسانی و هزینه گذاری ماندگار، سنت «وقف» است، به ویژه که این سنت همواره باقی خواهد ماند و آیندگان نیز از آن بهره‌مند خواهند شد، پس کسانی که به هر اندازه توانایی دارند نباید از این عمل خیر ماندگار و ثواب بی پایان غافل شوند. به بیان دیگر، انسان یک موجود جاوید و

ماندگار می‌باشد، لذا انسان برای حفظ بقای خودش نیاز به همین صدقه جاری (وقف) دارد و همواره تا روز رستاخیز از آثار و برکات مادی و معنوی آن واقف و موقوف علیهم از آن بهره‌مند خواهد شد.

و از جهتی هم امسال سال جهاد اقتصادی از سوی رهبر فرزانه‌ی انقلاب نامگذاری شده، لذا احیاء و توسعه موقوفات می‌تواند قسمتی از فرمایشات معظم له را جامه‌ی عمل ببوشاند ان شاء الله.

قم: سوم شعبان ۱۴۳۲ قمری

محمود اسدپور